

LAUSUNTO: Rovaniemen kasvuohjelma 2026–2030 (luonnos)

Rovaniemen kylien kehittämisen näkökulmasta

Kiitämme mahdollisuudesta lausua Rovaniemen kasvuohjelmasta 2026–2030. Kasvuohjelma on kokonaisuutena selkeä, strategisesti johdonmukainen ja tunnistaa hyvin kaupungin keskeiset elinvoiman vahvistamisen tekijät. Ohjelmassa korostuvat yritysälähtöisyys, osaaajavetovoima sekä kehittämisen kulttuuri, jotka ovat keskeisiä myös koko Rovaniemen alueen kehittämisessä.

Kuitenkin ohjelma jää maaseutualueiden ja kylien näkökulmasta osin yleiselle tasolle. Rovaniemi on laaja kaupunki, jossa kylät ja maaseutu muodostavat merkittävän osan elinvoimasta, yritystoiminnasta ja identiteetistä. Tämän vuoksi kasvuohjelmaa tulisi täydentää siten, että se huomioi systemaattisemmin koko kaupunkialueen – mukaan lukien kylät – kehittämisen.

Alla esitetään keskeiset täydennys- ja muutosesitykset.

1. Yrittäjäälähtöisyys – maaseudun yritystoiminnan näkyväksi tekeminen

Nykytila:

Yrittäjäälähtöisyys on vahvasti esillä, mutta toimenpiteet kohdentuvat pääosin yleisellä tasolla yrityksiin.

Esitetty lisäys:

Kohtaan “Yrittäjäälähtöisyys – kärkitoimenpiteet” lisätään:

“Kehitämme erikseen maaseudulla ja kyläalueilla toimivien mikro- ja pienyritysten toimintaedellytyksiä huomioiden niiden erityispiirteet, kuten saavutettavuus, sesonkiluonteisuus ja monialaisuus. Luomme yhteistyössä kumppaneiden kanssa kohdennettuja tukimuotoja ja kehittämisspolkuja kyläalueiden yrityksille.”

Perustelu:

Maaseudun yritystoiminta on keskeinen osa Rovaniemen elinkeinorakennetta, mutta tarvitsee eriytettyjä toimenpiteitä.

2. Kylien rooli elinvoimassa – oma alaluku tai vahvempi kirjaus

Nykytila:

Kylät mainitaan yksittäisissä kohdissa, mutta niiden rooli ei ole strategisesti jäsennetty.

Esitetty lisäys:

Lukuun "Rovaniemen elinvoiman painopisteet ja kärkitoimenpiteet" lisätään uusi alaluku:

"Kylä- ja maaseutualueiden elinvoima"

"Rovaniemen kylät ovat olennainen osa kaupungin elinvoimaa. Kehitämme kyläalueita niiden omista vahvuuksista käsin tukemalla paikallista yrittäjyyttä, yhteisöllisyyttä ja uusia asumisen sekä työnteon muotoja.

Tavoitteena on, että kylät tarjoavat kilpailukykyisen ja houkuttelevan vaihtoehdon asumiselle, yrittämiselle ja investoinneille. Kylät toimivat keskeisenä alustana monipaikkaiselle asumiselle, vapaa-ajan asumiselle sekä uusille työnteon muodoille, ja vapaa-ajan asukkaiden kytkeminen osaksi paikallista elinvoimaa ja palveluita vahvistaa alueen kehitystä. Yhteisöllisyys on kylä- ja maaseutualan keskeinen vetovoimatekijä ja kilpailuetu."

Perustelu:

Tuo maaseudun näkyväksi osaksi kokonaisstrategiaa sekä tunnistaa monipaikkaisuuden ja yhteisöllisyyden merkityksen.

3. Kyläyhteisöt ja osallisuus – konkreettiset toimintamallit

Esitetty lisäys:

Kohtaan "Kehittämisen kulttuuri – kärkitoimenpiteet":

"Vahvistamme kyläyhteisöjen roolia paikallisina kehittäjinä luomalla pysyviä yhteistyörakenteita kylä- ja maaseutualan toimijoiden välille.

Tuemme kylälähtöistä kehittämistä mahdollistamalla ketteriä kokeiluja ja kohdentamalla kehittämisrahoitusta paikallisiin tarpeisiin. Kyläyhteisöjen rooli palvelujen täydentäjinä ja tuottajina tunnistetaan selkeästi, ja kumppanuusmallit (kaupunki–kylä–yhdistykset) hyödynnetään systemaattisesti. Paikallislähtöinen kehittäminen on todistetusti vaikuttavaa ja kustannustehokasta, ja sitä tulee hyödyntää kasvuohjelman toteutuksessa."

4. Maaseudun saavutettavuus ja infrastruktuuri

Esitetty lisäys:

Kohtaan "Edunajaminen": (s.21)

“Edistämme erityisesti kyläalueiden digitaalista saavutettavuutta, liikenneyhteyksiä ja palveluiden saavutettavuutta, jotta maaseutualueet voivat kehittyä tasapainoisesti osana kaupunkia. Saavutettavuus nähdään kokonaisuutena, joka kattaa liikenteen, digitaaliset yhteydet sekä palveluiden saavutettavuuden.”

5. Matkailu ja kylät – vahvempi kytkentä

Esitetty lisäys:

Kohtaan “Ympärivuotinen matkailu ja hyvinvointi”:

“Vahvistamme kylien roolia matkailun kehittämisessä tukemalla kylälähtöisiä matkailuratkaisuja, paikallisia palveluketjuja ja autenttisiin ympäristöihin perustuvia elämyksiä.

Kehittämisessä huomioidaan paikallisyhteisöjen osallistuminen ja kestävyysperiaatteet.

Lisäksi lisäämme matkailurakentamista tukevaa maankäytön suunnittelua kaupungin maaseutualueille eri pääliikenneväylien ja kulkusuuntien varrella, mahdollistaen uusien matkailuinvestointien sijoittumisen hallitusti ja alueiden erityispiirteet huomioiden. Kylät toimivat keskeisenä alustana luontoperustaiselle elinkeinotoiminnalle, jossa autenttisuus, paikallisuus ja luonnon arvot muodostavat kilpailuedun.”

6. Turvallisuus, huoltovarmuus ja alkutuotanto – kylien strateginen merkitys

Nykytila:

Huoltovarmuus ja kylien rooli mainitaan, mutta alkutuotannon merkitys jää puuttumaan.

Esitetty lisäys:

Kohtaan “Arktinen turvallisuus ja logistiikka” lisätään:

“Hyödynnämme kyläalueita hajautettujen turvallisuus- ja huoltovarmuusratkaisujen kehittämisalustoina sekä vahvistamme niiden roolia kriisinkestävän yhteiskunnan osana.

Kaupunki tukee kaikin tavoin alkutuotannon säilymistä maaseudulla mahdollistamalla toimivien maaseutuyrittäjien jaksamista ja toiminnan jatkuvuutta sekä hyödyntämällä kaikki mahdolliset tukimuodot tämän toteuttamiseksi.

Alkutuotannon turvaaminen on keskeinen osa huoltovarmuutta, erityisesti ruokatuotannon näkökulmasta. Alkutuotanto on myös keskeinen osa paikallista yritystoimintaa ja aluetaloutta, ja maatilojen monialaisuus tulee tunnistaa. Kylien elinvoima edellyttää nuorten kiinnittymistä alueeseen sekä sukupolvenvaihdosten mahdollistamista.”

Perustelu:

Paikallinen ruoantuotanto ja maaseudun elinkeinot ovat keskeinen osa kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta.

7. Yhteenveto lisäystarpeista

Kasvuohjelmaa tulisi täydentää siten, että:

- kylät tunnistetaan omana strategisena kokonaisuutenaan
- maaseudun yritystoiminnalle luodaan kohdennettuja toimenpiteitä
- kyläyhteisöjen rooli kehittäjinä vahvistuu
- saavutettavuus ja infrastruktuuri huomioidaan konkreettisesti
- matkailun kasvu ohjataan myös maaseutualueille suunnitelmallisesti
- alkutuotanto ja huoltovarmuus nostetaan selkeästi osaksi strategiaa

Lopuksi

Rovaniemen kasvuohjelma on vahva perusta kaupungin kehittämiselle. Täydentämällä ohjelmaa edellä esitetyillä kirjauksilla voidaan varmistaa, että kasvu on aidosti koko Rovaniemen alueen – myös kylien ja maaseudun – kasvua.

Tämä vahvistaa kaupungin elinvoimaa, vetovoimaa, huoltovarmuutta ja kestäväää kehitystä pitkällä aikavälillä.